

STARPTAUTISKĀ *ISMN* AĢENTŪRA

***ISMN* rokasgrāmata**

3. pārstrādātais izdevums

**Rīga
Latvijas Nacionālā bibliotēka
2006**

ISMN rokasgrāmata
3. pārstrādātais izdevums

Izdevums tulkots no:

International ISMN Agency. *ISMN Users' manual.* 3rd, rev. ed. Berlin : International ISMN Agency, 2005. 32 p.

Pieejams: <http://www.ismn-international.org/>.

ISBN 3-88053-116-1 (print)

ISBN 3-88053-122-6 (PDF)

Izdevums latviešu valodā publicēts tikai elektroniskā formātā un pieejams:

http://www.lnb.lv/struktura/BI/standartiz/ISMN_rokasgramata.pdf

Izdevums sagatavots projekta „Valsts vienotā bibliotēku informācijas sistēma” ietvaros.

Tulkojuma latviešu valodā darba grupa: Māra Indaberga, Guna Linkeviča,
Laimdota Prūse

© International ISMN Agency, 2005

© Latvijas Nacionālā bibliotēka, tulkojums latviešu valodā, 2006

ISBN 13: 978-9984-607-82-5

ISBN 10: 9984-607-82-8

Satura rādītājs

Priekšvārds	5
1. Pamats.....	6
2. Starptautiskā nošizdevuma standartnumura (<i>ISMN</i>) uzbūve.....	6
2.1. Elementi.....	7
2.1.1. Raksturīgais elements	7
2.1.2. Izdevēja identifikators	7
2.1.3. Vienības identifikators.....	7
2.1.4. Kontrolcipars	7
2.2. Ciparu skaits katrā elementā. Kā tos atpazīt <i>ISMN</i> numurā	8
3. <i>ISMN</i> darbības lauks.....	9
4. Principi un darbības, kas izdevējiem jāievēro numerācijas procesā.....	10
4.1. Izdevēja identifikatora piešķiršana	10
4.2. Pilnvaras	10
4.3. Atbildība	10
4.4. Reģistrs	10
4.5. <i>ISMN</i> numurs krājuma vai laidiena numerācijai	10
5. <i>ISMN</i> sistēmai nepievienojušies izdevēji.....	10
6. <i>ISMN</i> lietošana.....	11
6.1. Atkārtoti faksimilizdevumi un mikroformu izdevumi.....	11
6.2. Atšķirīgs iesējums	11
6.3. Dažādi formāti	12
6.3.1. Partitūras un partijas	12
6.3.2. Partitūras, kas pieejamas kā komplekta daļas.....	12
6.3.3. Atsevišķi pieejamas partijas	13
6.3.4. Atsevišķi un komplektā pieejamas partijas	13
6.3.5. Partijas, kas pieejamas tikai komplektā.....	13
6.3.6. Dažas partijas pieejamas atsevišķi, dažas tikai komplektā.....	14
6.3.7. Pakas ar vienas vienības vairākiem eksemplāriem.....	14
6.4. Dažādas versijas	14
6.5. Vairāksējumu izdevumi.....	15
6.6. Izdevumi ar papildmateriālu.....	15
6.7. Antoloģijas un izvilkumi	16
6.8. Izdoto darbu pilns krājums	16
6.9. No cita izdevēja iegādātas tiesības	16
6.10. Kopizdevumi	16
6.11. Nošizdevumi, ko pārdod vai izplata aģenti	16
6.12. Izdevēji ar vairākām izdošanas vietām.....	17
6.13. Aizliegums izmantot <i>ISMN</i> numuru atkārtoti.....	17
7. <i>ISMN</i> numura iespiešana un publiskošana	17
7.1. <i>ISMN</i> iespiešana nošizdevumā	17
7.1.1. <i>ISMN</i> izvietojs	17
7.1.2. <i>ISMN</i> numuru, kas attiecas uz izdevumu, pilnīgs uzskaitījums	18
7.2. <i>ISMN</i> numuru iespiešana mašīnlasāmā formā.....	18
7.3. 13 ciparu svītrkoda veidošana. Norādījumi svītrkodu izgatavotājiem	19
7.4. <i>ISMN</i> numura publiskošana.....	20
8. <i>ISMN</i> sistēmas pārvalde	20
8.1. Starptautiskā pārvalde.....	20
8.2. Nacionālā vai reģionālā pārvalde	21

9. <i>ISMN</i> un citi starptautiskie standartnumuri	22
9.1. <i>ISBN</i>	22
9.2. <i>ISSN</i>	23
9.3. <i>ISRC</i>	23
9.4. <i>ISWC</i>	24
9.5. <i>ISAN</i>	24
9.6. <i>DOI</i>	24
9.7. <i>URN</i>	25

Priekšvārds

Starptautiskais nošizdevumu standartnumurs (*ISMN*) savas pastāvēšanas desmit gadus aizvadījis diezgan sekmīgi. Četrdesmit sešas valstis un reģioni tagad ir aktīvi sistēmas dalībnieki. Varētu vienīgi vēlēties, lai *ISMN* rastu aktīvāku pielietojumu mūzikas biznesā, kā tas ir noticis *ISBN* kopienā. Nošu izdošanu un iespiesto nošu izmantošanu grūti salīdzināt ar grāmatu pasauli, jo nošizdevumu adresāts ir izmeklēta nošu literatūras auditorija, un vairumam mūzikas tradīcijām bagāto valstu vēsturiski izveidojušās atšķirīgas struktūras. Mūsdienās vērojama zināma globalizācija, jo informācijas piegādātāji internetā piedāvā ļoti daudz nošizdevumu, tā samazinot plaisu starp tradicionālajām mūzikas ziņā attīstītajām valstīm un mūzikas mīļotājiem visā pasaulē. *ISMN* var kļūt par ideālu identifikatoru materiāliem internetā, jo tas ir savienojams ar vairumu specializēto identifikācijas sistēmu.

Šis jaunais *ISMN* rokasgrāmatas izdevums novērš nelielas kļūdas, piedāvā labāk noformētas tabulas un aktualizē informāciju par citiem standartidentifikatoriem, tā veicinot pārskatāmību un sadarbību tīklā.

Rokasgrāmatas nav nemainīgas – tās visu laiku atrodas pārstrādāšanas procesā, lai būtu iespējami noderīgas un izmantojamas pašreizējām vajadzībām. Tāpēc arī tagadējais izdevums nav nekas galīgs – pēdējā atjauninātā versija atrodama Starptautiskās *ISMN* aģentūras mājaslapā (<http://ismn-international.org>).

Berlīne, 2005. gada 3. janvārī

H. Valravens

1. Pamats

Kad praksē tika pierādīts, ka *ISBN* ir visaptverošs racionalizācijas instruments grāmattirdzniecībā, arī nošu izdevēji iestājās par līdzīga standartnumura ieviešanu nošizdevumiem. Diskusijas kavēja polemika par to, vai pietiek ar parastu identifikācijas numuru, vai arī ir nepieciešams bibliogrāfisks kods, kas parādītu, piemēram, saiti starp partitūru un tās atsevišķajām daļām. Kad Starptautiskās mūzikas bibliotēku, arhīvu un dokumentācijas centru asociācijas (*IAML*) nodaļa Apvienotajā Karalistē vērsās pie Starptautiskās *ISBN* aģentūras ar priekšlikumu ieviest desmitciparu numuru bez bibliogrāfiskiem kodiem, šī shēma tika publicēta izdevumā „*ISBN Review*” un īsā laikā guva plašu atbalstu. Starptautiskās standartizācijas organizācijas 46. komiteja (*ISO/TC 46*) oficiāli pieņēma šo priekšlikumu kā darba projektu, un Eiropas un Ziemeļamerikas ekspertu sanāksmē Otavā pēc intensīvām diskusijām tika panākta vienošanās. Galvenie argumenti, lai noraidītu iepriekšējo domu par 13 ciparu numuru, bija *ISBN* ilggadīgā pieredze un iespēja iekļaut desmitciparu numuru starptautiskajā 13 ciparu svītrkodu sistēmā, vienkārši paplašinot *ISBN* sistēmu.

Rekordīsā laikā *ISO* darba grupa pabeidza darbu pie *ISMN* standarta projekta, un oficiāli tas kļuva pieejams 1993. gada beigās, kad to publicēja Ženēvā.

ISMN piedāvā iespēju kompleksi racionalizēt nošu izdošanu un to tirdzniecību, kā arī mūzikas bibliotēku darbu. Principā *ISMN* var uzskatīt par *ISBN* apakšsistēmu. Lai nerastos neskaidrības ar abām šīm desmitciparu numuru kopām, *ISMN* shēmā tika ieviestas dažas atšķirības:

- pirmā rakstzīme vienmēr ir burts „M”;
- *ISMN* numurā nav valstu-valodu grupas numura, jo mūzika ir starptautiska,
- kontrolciparu aprēķina, lietojot moduli 10.

Lai gan abus starptautiskos numurus var integrēt 13 ciparu svītrkodu sistēmā, jāatceras, ka parasti tos izmanto bez svītrkoda prefiksa, piemēram, pasūtīšanai, bibliogrāfiskajai identifikācijai un izdevumu vietējai apstrādei. Tāpēc šīs atšķirības bija nepieciešamas, lai izvairītos no pārpratumiem.

2. Starptautiskā nošizdevuma standartnumura (*ISMN*) uzbūve

Starptautiskais nošizdevuma standartnumurs (*ISMN*) sastāv no lielā burta „M” un deviņiem cipariem. Ja to iespiež vai pieraksta, tam priekšā vienmēr liek abreviatūru „*ISMN*”.

Valstīs, kur nelieto latīņu alfabētu, papildus latīņu burtiem „*ISMN*” var lietot šo abreviatūru vietējā rakstībā.

2.1. Elementi

ISMN numurs ir iedalīts četros elementos, no kuriem divi ir mainīga garuma. Iespiežot *ISMN* numuru, katru elementu atdala ar defisi vai atstarpi.

Šie četri elementi ir:

2.1.1. Raksturīgais elements

Lielais burts „M” atšķir *ISMN* numuru no *ISBN*.

2.1.2. Izdevēja identifikators

Ar šo elementu identificē konkrētu izdevēju. Izdevēja identifikators apzīmē nošizdevuma izdevēju. Izdevējiem ar lielu izdevējdarbības apjomu piešķir īsākus identifikatorus, bet izdevējiem ar mazāku apjomu – garākus izdevēja identifikatorus (sk. 2.2.).

2.1.3. Vienības identifikators

Šis elements identificē darba izdevumu un dažādas vienības šajā darbā, piemēram, pilna partitūra, miniatūrpertitūra, pūšamo instrumentu partiju komplekts, obojas partija u.tml. *ISMN* standartā termins „vienība” apzīmē atsevišķi nopērkamu vai citādi pieejamu nošizdevuma sastāvdaļu.

Vienības identifikatoru izdevējs piešķir konkrētai vienībai no viņam iedalīto numuru rindas, kuras garums ir atkarīgs no izdevēja identifikatora garuma.

Vienību identifikatorus izdevēji parasti piešķir paši (sk. arī nodaļu „5. *ISMN* sistēmai nepievienojušies izdevēji”). Izdevēji, kas paši piešķir identifikatorus savām vienībām, tos drīkst izmantot savā izdevniecībā visās plānošanas stadijās, kā arī vienībām, kas paredzētas tikai noma, u.tml.

2.1.4. Kontrolcipars

Tas ir viens atsevišķs cipars *ISMN* numura beigās, kas dod iespēju veikt automātiskas *ISMN* pareizības pārbaudes. To izskaitļo datorā.

Kontrolciparu aprēķina ar moduli 10, atkārtojot pamīšus reizinātājus 3 un 1 no kreisās uz labo pusi, sākot ar „M”, ko uzskata par 3.

Tas nozīmē, ka katru no pirmajām 9 *ISMN* numura rakstzīmēm (izņemot pašu kontrolciparu) reizina pēc kārtas ar 3 un 1 no kreisās uz labo pusi. Reizinājumus summē un pieskaitot kontrolciparu, jāiegūst skaitlis, kas bez atlikuma dalās ar 10.

PIEMĒRS.

	Izdevēja identifikators	Vienības identifikators	Kontrol- cipars
M	3 4 5	2 4 6 8 0	5
(=3)			
Reizinātāji	3 1 3 1	3 1 3 1 3	
Rezultāti	9 3 12 5	6 4 18 8 0	= 65
Kopā: $65 + 5 = 70 \rightarrow 5 = \text{kontrolcipars}$			

Tā kā 70 bez atlikuma dalās ar 10, tad M-345-24680-5 ir derīgs Starptautiskais noš-izdevuma standartnumurs.

2.2. Ciparu skaits katrā elementā. Kā tos atpazīt *ISMN* numurā

Ciparu skaits izdevēja un vienības identifikatoros var būt dažāds, taču to kopskaits šajos elementos vienmēr ir astoņi. Šie astoņi cipari kopā ar kontrolciparu un burtu „M” veido desmit *ISMN* rakstzīmes.

Izdevēji, kam paredzēts lielāks izdevējdarbības apjoms, saņem trīsciparu vai četruciparu numurus. Tie, kam paredzēts neliels izdevējdarbības apjoms, saņem piecciparu, sešciparu vai septiņciparu numurus. Turpmāk sniegtajā tabulā parādīta sakarība starp izdevēju identifikatoriem un numuru kopskaitu, ko var izmantot vienību identificēšanai.

Izdevēju identifikatori	Kopējais numuru skaits vienību identificēšanai
000 - 099	100 000
1000 - 3999	10 000
40000 - 69999	1 000
700000 - 899999	100
9000000 - 9999999	10

Vieglākai iespiesta *ISMN* numura uztveramībai tā četrus elementus atdala vienu no otra ar defisēm vai atstarpēm. Tomēr datorā šīs defises vai atstarpes netiek saglabātas, tur elementu atpazīšana notiek pēc iepriekš fiksētajām numuru rindām.

Aplūkojot numuru *ISMN* M 299102349, var konstatēt – ja nav iespējams izdevējs ar identifikatoru 299 vai 29910, tātad var būt izdevējs ar identifikatoru 2991. Ieskatoties identifikatoru rindās, kļūst skaidrs, ka šī numura izdevēja identifikatoram ir jābūt 2991.

3. *ISMN* darbības lauks

ISMN izmanto nošizdevumu identifikācijai neatkarīgi no tā, vai tie pieejami tirdzniecībā, nomai, kā dāvinājumi vai vienīgi autortiesību vajadzībām.

ISMN nav domāts skaņu ierakstiem un videoierakstiem (izņemot atsevišķus retus gadījumus, kas apskatīti turpmāk). Atsevišķus skaņu ierakstus identificē ar Starptautisko ierakstu standart kodu (*ISRC*), bet audiovizuālos darbus – ar Starptautisko audiovizuālo darbu standartnumuru (*ISAN*). *ISMN* neizmanto grāmatām par mūziku, tās saņem Starptautisko grāmatu standartnumuru (*ISBN*) (par dažāda veida standartnumuru lietošanu sk. 9. nodaļu).

ISMN numurs jāsaņem publikācijas ikvienai sastāvdaļai, kas ir atsevišķi pieejama. To skaitā ir:

- partitūras,
- minipartitūras (studiju partitūras),
- vokālās partitūras,
- partiju komplekti,
- atsevišķi pieejamas partijas,
- popmūzikas pieraksti pusloksnes formātā,
- antoloģijas,
- citas nesējvides, kas ir nošizdevumu neatņemamas sastāvdaļas (piemēram, ieraksti lentēs, kas ir kāda no kompozīcijas „daļām”),
- dziesmu teksti vai dzejas, publicētas kopā ar notīm (ja tās pieejamas atsevišķi),
- ar notīm kopā publicēti komentāri (kas pieejami arī atsevišķi),
- dziesmu grāmatas (neobligāti) (sk. 9.1.),
- nošizdevumi mikroformās,
- nošizdevumi Braila rakstā,
- nošu raksta elektroniskie izdevumi.

ISMN numuri nav jāpiešķir:

- grāmatām par mūziku,
- savrupiem skaņu un videoierakstiem (ieskaitot datorvidē pieejamos ierakstus),
- periodiskajiem un seriālizdevumiem kopumā (atšķirībā no sērijas atsevišķiem sējumiem, sk. 9.2.).

4. Principi un darbības, kas izdevējiem jāievēro numerācijas procesā

4.1. Izdevēja identifikatora piešķiršana

Nacionālā vai reģionālā aģentūra izdevējam iedala izdevēja identifikatoru, un no tā ir atkarīga šim izdevējam pieejamo atsevišķo vienību identifikatoru rinda. Atsevišķo vienību identifikatoru daudzums ir atkarīgs no izdevēja identifikatora garuma. Lai aģentūra varētu iedalīt piemērotu identifikatoru, izdevējam jāsniedz aģentūrai iespējami pilnīga informācija par izdevumiem, kas vēl ir pieejami, kā arī par savām esošajām un turpmākajām izdošanas programmām. (Par izdevējiem ar vairākām izdošanas vietām sk. 6.12.).

4.2. Pilnvaras

Izdevēji atbild par vienību identifikatoru piešķiršanu katrai savai publikācijai. *ISMN* ieteicams piešķirt tad, kad konkrētajai vienībai ir noteikts ražošanas grafiks.

4.3. Atbildība

Izdevējam jāieceļ *ISMN* numuru piešķiršanai atbildīgā persona, kas pārzina attiecīgos noteikumus.

4.4. Reģistrs

Katram izdevējam jāveido piešķirto *ISMN* numuru reģistrs. Tajā jāuzrāda *ISMN* numurs, autors, vienības nosaukums un, ja nepieciešams, formāts.

4.5. *ISMN* numurs krājuma vai laidiena numerācijai

Izdevējs drīkst lietot vai piemērot *ISMN* sava krājuma vai izdevumu numerācijai. Tiem izdevējiem, kas papildus *ISMN* vēlētos saglabāt savu iepriekšējo krājuma un izdevumu numerāciju, uzskatāmi jāparāda sakarība starp abām numerācijas sistēmām.

5. *ISMN* sistēmai nepievienojušies izdevēji

Ja izdevējs nav vēlējies vai citu iemeslu dēļ nav uzņēmis atbildību piešķirt *ISMN* numurus saviem izdevumiem, nacionālajai vai reģionālajai aģentūrai ir divas iespējas:

(1)

Grupās aģentūra var iedalīt vienu numuru bloku dažādiem izdevējiem un šajā blokā numurēt visus nosaukumus neatkarīgi no izdevēja. Šādā gadījumā *ISMN* numurs neidentificē konkrētā darba nosaukuma izdevēju.

Ļoti ieteicams šādi rīkoties tikai attiecībā uz tiem izdevējiem, kas publicējas tikai atsevišķos gadījumos un nav paredzams, ka viņi kādreiz varētu paši uzņemties numerāciju.

(2)

Grupās aģentūra var iedalīt izdevēja identifikatoru un tad uzņemties piešķirt numuru katrai šī izdevēja publikācijai un informēt izdevēju pirms tās klajā laišanas.

Šajos gadījumos ar izdevēja piekrišanu *ISMN* var tikt iespiests izdevumā. Nākotnē šādi izdevēji varētu paši uzņemties atbildību par savu publikāciju numurēšanu.

6. *ISMN* lietošana

Katram atšķirīgam vienības izdevumam jāpiešķir savs *ISMN* numurs. Jauns *ISMN* nepieciešams gadījumos, kad:

- Darba muzikālajā vai literārajā saturā izdarītas izmaiņas, kas nav uzskatāmas par nelieliem labojumiem.
- Grozīts literārais saturs, kas ir darba neatņemama daļa.
- Pievienots, izņemts vai grozīts literārā teksta tulkojums. Jauns *ISMN* piešķirams, pat ja teksts un/vai notis citādi palikušas nemainītas.
- Būtiski mainīts darba fiziskais apjoms, lai izveidotu jaunu pilnu studiju partitūras vai miniatūrpartitūras izdevumu.

Darba jaunam iespaidumam vai nemainītam pārdrukājumam, ja to veicis viens un tas pats izdevējs, nav jāpiešķir jauns *ISMN* numurs (ja vien nav mainīts iesējums, sk. 6.2.). Tāpat jauns *ISMN* nav jāpiešķir darba reproducējumam pēc pieprasījuma, pat ja reprodukcijā uzrādīts jauns datējums.

Jauns *ISMN* nav jāpiešķir cenas izmaiņu gadījumā.

6.1. Atkārtoti faksimilizdevumi un mikroformu izdevumi

Ja faksimilizdevumu atkārtoti laidis klajā cits izdevējs, tam jāpiešķir jauns *ISMN*.

Izdevumam mikroformā vienmēr jāpiešķir atsevišķs *ISMN*.

6.2. Atšķirīgs iesējums

Katram darbam atšķirīgā iesējumā jāpiešķir jauns *ISMN*, pat ja saturs ir tas pats. Piemēram, iesietam izdevumam un brošētam izdevumam jāpiešķir atsevišķi *ISMN*.

Pilna partitūra (papes vākos)		
Pilna partitūra ar komentāriem (kārbā)		
Vokālā partitūra (papes vākos)		
Vokālā partitūra (audekla vākos)		= 4 <i>ISMN</i>
Orķestra partitūra (papes vākos)		= 2 <i>ISMN</i>
Orķestra partitūra (bez apvāka)		

Jauns *ISMN* nav jāpiešķir, ja mainīts apvāka dizains, bet ne saturs, ja mainīta iesējuma krāsa vai izdarītas citas minimālas izmaiņas nākamā iespieduma iesējumā.

6.3. Dažādi formāti

Atsevišķi *ISMN* jāpiešķir katrai atsevišķi pārdodamai vai iegādājama izdevuma daļai. Ļoti ieteicams vienā vai vairākās no šīm daļām uzrādīt visām daļām piešķirto *ISMN* numuru sarakstu. (sk. 7.1.).

6.3.1. Partitūras un partijas

Ja izdevums sastāv no partitūras un partijām, pilnas partitūras, partiju komplekta kā viena veseluma, un atsevišķi pieejamām partijām, katrai no tām jāpiešķir savs *ISMN*.

Pilna partitūra	= 4 <i>ISMN</i>
Vokālā partitūra	
Kora partiju komplekts	
Atsevišķas kora partijas	

6.3.2. Partitūras, kas pieejamas kā komplekta daļas

Ja partitūra pieejama tikai kā komplekta daļa un to nevar iegādāties atsevišķi, tai piešķir komplekta *ISMN*.

Klavieru partitūra un divas partijas komplektā	= 1 <i>ISMN</i>
--	-----------------

Tomēr gadījumā, ja partitūra kļūst pieejama kā atsevišķa vienība, tai jāpiešķir savs *ISMN*.

Ja partitūra pieejama gan kā atsevišķa vienība, gan komplektā, tai ir jāpiešķir savs *ISMN*.

Partitūra	
Partitūra un partijas, komplekts	

= 2 *ISMN*

Partitūrai piešķir vienu *ISMN*, un pilnam komplektam – citu *ISMN*.

6.3.3. Atsevišķi pieejamas partijas

Savs *ISMN* jāpiešķir katrai atsevišķi iespējai daļai, kas pieejama kā atsevišķa vienība.

Pirmās vijoles partija	
Otrās vijoles partija	
Alta vijoles partija	
Čella partija	

= 4 *ISMN*

6.3.4. Atsevišķi un komplektā pieejamas partijas

Ja atsevišķi iespēstas partijas pieejamas komplektā un arī katra atsevišķi, savs *ISMN* jāpiešķir gan komplektam, gan katrai no atsevišķajām partijām.

Vijoļu partija	
Alta vijoles partija	
Čella partija	
Partiju komplekts	

= 4 *ISMN*

6.3.5. Partijas, kas pieejamas tikai komplektā

Ja instrumentālās vai vokālās partijas nav pieejamas atsevišķi, bet tikai komplektā, komplektam ir jāpiešķir *ISMN*, un katrā no atsevišķi iespēstajām partijām jāuzrāda šī komplekta *ISMN*.

Partitūra	
Partiju komplekts	

= 2 *ISMN*

Partitūrai piešķir vienu *ISMN*, un partiju komplektam – otru.

PIEZĪME. Atsevišķajām komplekta partijām vajadzētu piešķirt katrai savu *ISMN*, kad tās kļūst pieejamas atsevišķi.

6.3.6. Dažas partijas pieejamas atsevišķi, dažas tikai komplektā

Ja dažas no atsevišķi iespīestām partijām no komplekta ir pieejamas atsevišķi, bet citas pieejamas tikai komplektā, katrai atsevišķi pieejamai partijai jāpiešķir savs *ISMN*; visām pārējām partijām piešķir komplekta *ISMN*.

Partitūra	= 6 <i>ISMN</i>
Partiju pilns komplekts	
Ne-stīgu komplekts	
Pirmās vijoles partija	
Otrās vijoles partija	
Čella/basa partija	

6.3.7. Pakas ar vienas vienības vairākiem eksemplāriem

Ja atsevišķi pieejama vienība ir pieejama arī pakā ar daudziem šīs vienības eksemplāriem, pakai jāpiešķir savs unikāls *ISMN*.

Lapa, viens eksemplārs	= 2 <i>ISMN</i>
Lapas, 100 eksemplāru paka	

6.4. Dažādas versijas

Ja izdevējs laiž klajā vairākus aranžējumus vai versijas, katrai no tām ir jāpiešķir savs unikāls *ISMN*.

Klavieru solo	
Klavieru dueta versija	
Ērģeļu solo aranžējums	
Augsta balss	
Vidēja balss	

6.5. Vairāksējumu izdevumi

ISMN jāpiešķir vairāksējumu izdevumam kopumā, kā arī katram atsevišķajam sējumam (sk. 9.2.).

1. - 3. sējums (komplektā)	
1. sējums	
2. sējums	
3. sējums	

Partitūra un kritikas komentārs (komplektā)	
Partitūra	
Kritikas komentārs (atsevišķi pieejams)	

Ja kāds no sējumiem ir tekstizdevums, tam var piešķirt arī *ISBN*.

6.6. Izdevumi ar papildmateriālu

Ja nošizdevumam ir papildmateriāls, piemēram, atsevišķi izdots dziesmas teksts, lirisks dzejolis, komentārs vai tml., bet visas šīs vienības pieejamas tikai komplektā, papildmateriāls saņem to pašu *ISMN*, ko viss komplekts.

Partitūra	
Kritikas komentārs, kas atsevišķi nav pieejams	
Balss un klaviatūras partija	
Lapa ar lirisku dzejoli, kas atsevišķi nav pieejama	

Ja papildmateriāli ir pieejami gan komplektā, gan atsevišķi, izdevums uzskatāms par vairāksējumu izdevumu (sk. 6.5.).

6.7. Antoloģijas un izvilkumi

Antoloģijām un izvilkumiem jāpiešķir savs unikāls *ISMN*, neatkarīgi no tā, vai antoloģijas vai cita lielāka darba atsevišķās daļas ir jau agrāk publicētas, vai arī tās publicētas pirms ilga laika un sen netiek vairs iespiestas.

Atsevišķajām iepriekšējā kontekstā izdotajām daļām piešķirtos *ISMN* numurus var jaunajā izdevumā uzrādīt, piemēram, katras daļas sākumlapas apakšā. Šie *ISMN* numuri skaidri jānodala no jaunā izdevuma *ISMN* numura.

6.8. Izdoto darbu pilns krājums

Izdevējiem nepieciešams numurēt arī savus jau izdotos izdevumus un katalogos uzrādīt *ISMN* numurus. Ja vienības pirmajam iespaidumam nav bijis piešķirts *ISMN* numurs, to piešķir un uzrāda atkārtotā metiena iespaidumā.

6.9. No cita izdevēja iegādātas tiesības

Ja izdevējs vai viņa pilnvarots aģents iegādājies nošu izdošanas tiesības no cita izdevēja un izdod šo darbu ar savām izdevējziņām, izdevumam jāpiešķir jauns *ISMN* numurs. Ja tiesības ir iegādājušies vairāki izdevēji katrs savā teritorijā, katrs piešķir darbam savu *ISMN* numuru.

6.10. Kopizdevumi

Ja izdevums nāk klajā kā kopizdevums, vai ja tajā kopā uzrāda vairāku izdevēju izdevējziņas, katrs izdevējs drīkst šim darbam piešķirt savu *ISMN* numuru. Visi piešķirtie *ISMN* numuri jāiespiež izdevumā un skaidri jāidentificē.

6.11. Nošizdevumi, ko pārdod vai izplata aģenti

Saskaņā ar *ISMN* sistēmas principiem konkrētam izdevumam, ko izdod viens izdevējs, tiek piešķirts tikai viens *ISMN* numurs. Šis numurs saglabājams neatkarīgi no tā, kas un kur šo izdevumu izplata vai tirgo. Izplatītājs drīkst piešķirt numuru tikai šādos izņēmuma gadījumos:

- ja kāds īpašs izplatītājs vai pilnvarots aģents importē nošizdevumu no reģiona, kas vēl nav pievienojies *ISMN* sistēmai, un tāpēc izdevumam nav *ISMN* numura,
- ja vairāki izplatītāji importē nošizdevumu no reģiona, kas vēl nav pievienojies *ISMN* sistēmai, un tāpēc izdevumam nav *ISMN* numura, *ISMN* drīkst piešķirt nacionālā vai reģionālā *ISMN* aģentūra, kuras pārraudzībā ir šo izplatītāju filiāles.

6.12. Izdevēji ar vairākām izdošanas vietām

Izdevējs, kas darbojas vairākās vietās un tās uzskaitītas viņa izdevējziņās, piešķir katrai vienībai tikai vienu numuru.

Izdevējam, kas vada vairākus atsevišķus birojus vai nodaļas dažādās vietās, drīkst būt atsevišķs izdevēja identifikators katrai no tām. Tomēr katrai izdotajai vienībai drīkst būt tikai viens *ISMN* numurs, ko piešķīris par izdošanu atbildīgais birojs vai nodaļa.

6.13. Aizliegums izmantot *ISMN* numuru atkārtoti

Nekādos apstākļos nedrīkst atkārtoti lietot jau vienreiz piešķirtu numuru.

Šis ir visbūtiskākais noteikums, lai nerastos neskaidrības. Ja numurs kļūdaini piešķirts, tas jāsvītro no lietojamo numuru saraksta, un to nedrīkst piešķirt cita nosaukuma darbam. Izdevējiem ir pietiekams lietojamo numuru daudzums, lai šāds zudums nebūtu nozīmīgs.

Izdevējiem jāpaziņo savai nacionālajai vai reģionālajai aģentūrai par kļūdaini piešķirto numuru atmešanas gadījumiem.

7. *ISMN* numura iespiešana un publiskošana

ISMN numuram ir jābūt redzamam pašā izdevumā. Tas nepieciešams sistēmas efektīvai darbībai. Numurs jāiespiež viegli uztveramā veidā (ar 9 punktu vai lielākām iespiedzīmēm).

7.1. *ISMN* iespiešana nošizdevumā

7.1.1. *ISMN* izvietoējums

- *ISMN* jāiespiež partitūras vai partijas aizmugurē.
- Ja iespējams, *ISMN* jāuzrāda arī pie autortiesību ziņām.
- Ja numuru nav iespējams uzrādīt nevienā no šīm pozīcijām, tas jāiespiež citā viegli pamanāmā vietā (piemēram, pirmās lappuses apakšā).
- Ja izdevums ir vienlape, *ISMN* uzrādāms tikai vienā vietā.
- Antoloģijai piešķirtais *ISMN* ir skaidri jānodala no citiem *ISMN* numuriem, ko var iespiest uz atsevišķām tās daļām.

7.1.2. *ISMN* numuru, kas attiecas uz izdevumu, pilnīgs uzskaitījums

Izdevuma sastāvdaļām piešķirto *ISMN* numuru kopēju uzskaitījumu ar attiecīgiem paskaidrojumiem ļoti ieteicams uzrādīt vismaz vienā no izdevuma vienībām. Ja iespējams, tas jāuzrāda arī vēl vienā vai vairākās vienībās.

PIEMĒRI

ISMN M-321-76543-6 (partitūra¹)

ISMN M-321-76544-3 (vokālā partitūra)

ISMN M-321-76545-0 (partiju komplekts)

Šāds saraksts jāievieto vismaz partitūrā, ieteicams arī vokālajā partitūrā un, iespējams, arī katrā partijā.

ISMN M-321-76546-7 (partitūra, iesieta)

ISMN M-321-76547-4 (partitūra, brošēta)

Šāds saraksts jāuzrāda gan iesietajā, gan brošētajā izdevumā.

ISMN M-321-76548-1 (komplekts)

ISMN M-321-76549-8 (1. sējums)

ISMN M-321-76550-4 (2. sējums)

ISMN M-321-76551-0 (3. sējums)

Šāds saraksts būtu jāuzrāda visos trīs sējumos. Katrā sējumā jāuzrāda vismaz komplekta un konkrētā sējuma *ISMN*. Par vairāksējumu izdevumiem sk. 6.5.

Ja partiju komplektu izplata apvākā, uz tā jāuzrāda šī komplekta *ISMN*. Ja partijas pieejamas atsevišķi, uz apvāka jāuzrāda arī visu atsevišķo partiju *ISMN* numuri.

7.2. *ISMN* numuru iespiešana mašīnlasāmā formā

Lai nodrošinātu rakstzīmju optisku atpazīšanu (*OCR*), *ISMN* ir jāiespiež *OCR-B* formātā. Pasaulē ļoti strauji un plaši attīstās svītrkodu skenēšana, un tas izraisījis vajadzību pēc 13 ciparu starptautiskajiem svītrkodiem. Visi šie svītrkodi sākas ar

¹ Šie apzīmējumi ir ilustratīvi. Tos sniedz valodā, kādā izdevums publicēts.

nacionālajiem identifikatoriem, izņemot tos, kas attiecas uz grāmatām, periodiskajiem izdevumiem un nožizdevumiem. Saistībā ar starptautisko grāmatirdzniecības tīklu, šīm trim grupām piešķir īpašus *Bookland* kodus: 978 identificē grāmatas, 979 – nožizdevumus un 977 – periodiskos izdevumus.

Prefiksam 979 seko pilns *ISMN* numurs, ieskaitot kontrolciparu. Konkrēti un vienīgi svītrkodēšanai burts „M” iegūst vērtību „0”. Kontrolcipara izskaitļošanai tomēr „M” vērtība ir „3” (sk. 2.1.4.).

Piemērs *ISMN* numura konvertēšanai uz *Bookland* kodu:

		ISMN M-345-12345-8
M=0	→	0345123458
Kad pievienots <i>Bookland</i> apzīmējums	→	9790345123458

Tas ir *ISMN Bookland* numurs.

Kad *ISMN* iespiests svītrkoda formā, simboli izskatās šādi:

7.3. 13 ciparu svītrkoda veidošana. Norādījumi svītrkodu izgatavotājiem

Nodrošinot izdevējus ar *ISMN* svītrkodiem, lai izdevēji tos varētu iespiest savos izdevumos, jāievēro šādi noteikumi:

- Lai izvairītos no pārrakstīšanās vai pārbīdes kļūdām, jāpārbauda izdevēja dotā *ISMN* numura derīgums, izmantojot *ISMN* kontrolcipara pareizības standartpārbaudi (sk. *ISMN* kontrolcipara kalkulācijas algoritmu).
- Jāizveido *ISMN Bookland* numurs, pievienojot 979 (sk. iepriekš).
- Jāiespiež šādi *ISMN* veidi:
 1. *ISMN* vizuāli nolasāmā veidā (*OCR-B*),
 2. *ISMN Bookland* numurs svītrkoda veidā,
 3. *ISMN Bookland* numurs vizuāli nolasāmā veidā.

Visas šīs darbības veicamas ar datorprogrammu. Svītrkodu iespiešanā jāievēro *EAN* tehniskās prasības.

Uz *ISMN* numuriem mašīnlasāmā formā joprojām attiecas šajā rokasgrāmatā sniegtie noteikumi. Tā kā ir diezgan daudz papildnoteikumu un ieteikumu, tad izdevējiem, kas vēlas iespiest *ISMN* skenējamā veidolā, jākonsultējas vietējā *ISMN* aģentūrā, kā arī jāuzzina svītrkodu izgatavotāju vārdi attiecīgajā reģionā.

7.4. *ISMN* numura publiskošana

ISMN numuri uzrādāmi izdevēju reklāmās, katalogos un krājumu sarakstos; tie būtu jāuzrāda arī skrejlapās, bukletos un visos citos publicitātes un tirgus veicināšanas materiālos.

Šādos materiālos *ISMN* numuru ieteicams iespiest labi redzamā vietā pie darba nosaukuma un apraksta.

Vienmēr jāuzrāda pilns *ISMN* numurs, kaut gan burtus „*ISMN*” var arī nelietot gadījumos, kad tāpat ir skaidrs, ka tas ir Starptautiskais nošizdevuma standartnumurs.

8. *ISMN* sistēmas pārvalde

ISMN sistēmas pārvalde notiek trīs līmeņos: starptautiskajā, nacionālajā vai reģionālajā un izdevēja līmenī.

8.1. Starptautiskā pārvalde

Starptautisko pārvaldi realizē Starptautiskā *ISMN* aģentūra, kam ir Konsultatīvā padome, kura pārstāv Starptautisko standartizācijas organizāciju (*ISO*) un nošizdevēju un mūzikas bibliotekāru kopienu (piemēram, Starptautisko mūzikas bibliotēku, arhīvu un dokumentācijas centru asociāciju).

Starptautiskās *ISMN* aģentūras adrese:

International ISMN Agency
Staatsbibliothek zu Berlin – Preussischer Kulturbesitz
10772 Berlin (Germany)
Tālrunis: +49 30 266 2336 vai 2498
Fakss: +49 30 266 2378
E-pasts: ismn@sbb.spk-berlin.de
<http://ismn-international.org>

Starptautiskās *ISMN* aģentūras galvenās funkcijas:

- pārraudzīt sistēmas izmantošanu,
- apstiprināt nacionālās un reģionālās aģentūras, un to struktūru,
- iedalīt identifikatorus nacionālajām un reģionālajām aģentūrām,
- konsultēt nacionālās un reģionālās aģentūras izdevēju identifikatoru piešķiršanā,
- sekmēt sistēmas lietošanu pasaules mērogā,

- izraudzīt starptautisku ekspertu padomi strīdīgo problēmu risināšanai,
- veicināt informācijas apmaiņu ar publikāciju starpniecību un reģionālām sanāksmēm,
- publicēt un atjaunināt norādījumu rokasgrāmatu,
- koordinēt *ISMN* izmantošanu svītrkodēšanā.

Starptautiskā *ISMN* aģentūra piedāvā šādus pakalpojumus:

- apgādā nacionālās un reģionālās aģentūras ar *ISMN* numuru sarakstiem (ar datorprogrammām izskaitļotiem kontrolcipariem), ko var izmantot attiecīgā reģiona izdevēji, vai arī ar šim mērķim nepieciešamo programmatūru,
- piegādā Starptautisko nošizdevēju adresu grāmatu (direktoriju), kas sastādīta, izmantojot nacionālo vai reģionālo aģentūru sniegto informāciju,
- piegādā kļūdaino vai dubulti izmantoto *ISMN* numuru datorizdrukā, izmantojot informāciju, ko sniegušas nacionālās vai reģionālās aģentūras.

8.2. Nacionālā vai reģionālā pārvalde

Izdevēju identifikatoru iedalīšanu un sadarbību ar izdevējiem *ISMN* sistēmā parasti veic nacionālās vai reģionālās *ISMN* aģentūras. Starptautiskā *ISBN* aģentūra ieceļ nacionālās vai reģionālās aģentūras uz līguma pamata.

Nacionālo vai reģionālo aģentūru pienākumi:

- uzturēt sakarus ar valsts vai reģiona izdevējiem un piesaistīt sistēmai jaunus izdevējus,
- visu valsts vai reģiona izdevēju vārdā uzturēt attiecības ar Starptautisko *ISMN* aģentūru,
- konsultējoties ar tirdzniecības organizācijām un izdevējiem, izlemt, kādas izdevēju numuru rindas ir vajadzīgas,
- piešķirt izdevēju identifikatorus tiem savas valsts vai reģiona izdevējiem, kas pievienojušies *ISMN* sistēmai, un uzturēt šo izdevēju un tiem piešķirto identifikatoru reģistru,
- konsultējoties ar tirdzniecības organizācijām un izdevējiem, izlemt, kuri izdevēji paši veiks savu izdevumu numerāciju un kuriem izdevējiem *ISMN* numurus piešķirs nacionālā vai reģionālā aģentūra,
- lai nodrošinātu standartu un noteikto procedūru ievērošanu, sniegt tehnisku palīdzību un konsultācijas izdevējiem,
- sagatavot norādījumu rokasgrāmatu attiecīgajā vietējā valodā,
- sagatavot izdevējam pieejamo *ISMN* numuru sarakstu izdrukā ar izskaitļotiem kontrolcipariem,

- pārbaudīt visu izdevēju piešķirto *ISMN* numuru pareizību un uzturēt šo numuru reģistru,
- informēt izdevējus visos gadījumos, kad viņi piešķirušī kļūdainus numurus vai izmantojuši numuru divreiz,
- piešķirt *ISMN* numurus visām to izdevēju publikācijām, kas paši to nedara, un konsultēt šos izdevējus attiecībā uz piešķirtajiem numuriem,
- tādā veidā sasniegt valsts vai reģiona publikāciju pilnīgu numerāciju,
- sadarbojoties ar nošizdevumu uzskaites un bibliogrāfijas aģentūrām, rūpēties par to, lai tiktu publicēti *ISMN* numuri kopā ar nosaukumiem, kam tie piešķirti,
- vienoties ar izdevējiem, lai numuri tiktu piešķirti visiem viņu publicētajiem izdevumiem, kā arī lai ziņas par tiem tiktu sniegtas attiecīgajos tirdzniecības katalogos un bibliogrāfiskajos rādītājos,
- konsultēt tirdzniecības organizācijas par *ISMN* lietošanu datorsistēmās,
- regulāri un bez atlīdzības nodrošināt Starptautiskajai *ISMN* aģentūrai pilnīgas ziņas par izdevēju prefiksiem un adresēm iekļaušanai Starptautiskajā *ISMN* izdevēju adrešu grāmatā (direktorijā),
- regulāri informēt Starptautisko *ISMN* aģentūru par savu darbību un *ISMN* sistēmas pašreizējo stāvokli savā valstī vai reģionā,
- sniegt finansiālu ieguldījumu Starptautiskās *ISMN* aģentūras uzturēšanā.

9. *ISMN* un citi starptautiskie standartnumuri

9.1. *ISBN*

Dažus nošizdevumus var izplatīt arī grāmattirdzniecībā. Izdevēji, kas izdod grāmattirdzniecībai paredzētus nošu materiālus, drīkst papildus *ISMN* numuram piešķirt starptautisko grāmatu standartnumuru *ISBN*.

Dažkārt ir grūti izšķirties, vai izdevums (dziesmu grāmata, psalmu grāmata, albums ar plašu teksta un ilustratīvo materiālu) ir nošizdevums, „normāla” grāmata vai arī tas atbilst abiem variantiem. Arī šādos gadījumos drīkst piešķirt gan *ISMN*, gan Starptautisko grāmatu standartnumuru (*ISBN*). Ja izdevējs vēlas lietot tikai viena veida numuru, izvēle ir viņa ziņā, tomēr neskaidros gadījumos *ISMN* numuram vajadzētu dot priekšroku.

ISBN izmantošana aprakstīta atsevišķā brošūrā. *ISBN* sistēmu vada Starptautiskā *ISBN* aģentūra un nacionālās aģentūras. Starptautiskās *ISBN* aģentūras adrese:

International ISBN Agency
 c/o EDItEUR
 39-41 North Road
 London N7 9DP
 UK
 Tālr.: +44 (0) 207 607 0021

Fakss: +44 (0) 207 607 0415
E-pasts: isbn@bic.org.uk
<http://isbn-international.org>

Ja piešķir gan *ISMN*, gan *ISBN*, abi numuri ir jāuzrāda izdevumā un skaidri jāidentificē.

9.2. ISSN

Bez *ISMN* un *ISBN* darbojas arī papildu sistēma seriālizdevumiem – Starptautiskais seriālizdevumu standartnumurs (*ISSN*).

Seriālizdevums definēts kā secīgās daļās izdots izdevums bez noteikta nobeiguma termiņa, neatkarīgi no tā nesējvides. Tam parasti ir numeratīvs vai hronoloģisks apzīmējums. Seriālizdevumi jāatšķir no vairāksējumu darbiem, ko paredzēts pabeigt noteikta skaita sējumos (sk. 6.5.).

Pie seriālizdevumiem pieder periodiskie izdevumi un sērijas. Nošizdevumu klāstā ir tikai nedaudzī periodiskie izdevumi, taču daudzas mūzikas publikācijas nāk klajā sērijās. Abām šīm kategorijām būtu jāpiešķir *ISSN* kā seriālizdevumu nosaukumiem (tie paliek nemainīgi visiem periodiskā izdevuma laidieniem vai sērijas atsevišķajiem sējumiem), kā arī *ISMN* katram atsevišķajām sērijas sējumam. (Ja sērijas nosaukums mainās, seriālizdevumam jāpiešķir jauns *ISSN*).

ISSN sistēmu pārvalda Seriālizdevumu datu sistēma (*ISDS*). Tās adrese:

ISSN International Centre
20, Rue Bachamont
75002 Paris (France)
Tālr.: +33 1 44 88 22 20
Fakss: +33 1 40 26 32 43
E-pasts: issnic@issn.org
<http://www.issn.org>

Seriālizdevumu izdevējiem jāvēršas Starptautiskajā *ISSN* centrā vai savā nacionālajā *ISSN* centrā, ja tāds pastāv. Izdevēji paši nepiešķir *ISSN* numurus. Ja piešķir gan *ISMN*, gan *ISSN*, abi numuri ir jāuzrāda izdevumā un skaidri jāidentificē.

9.3. ISRC

ISMN nav domāts skaņu ierakstiem vai videoierakstiem, izņemot gadījumus, kad tie ir nošizdevuma sastāvdaļa (sk. 3.). Ar Starptautisko ierakstu standartkodu (*ISRC*) numurē katru skaņdarba ierakstu (kas bieži vien nav fiziska vienība) neatkarīgi no ieraksta fiziskā nesēja. *ISRC* kodu var konstanti iekodēt produktā kā digitālo raksturīgo pazīmi. *ISRC* sistēmu pārvalda Fonogrammu un videogrammu ražotāju starptautiskā asociācija (*IFPI*):

International ISRC Agency
c/o IFPI Secretariat
54 Regent Street
London W1B 5RE (United Kingdom)
Tālr.: +44 20 7878 7900
Fakss: +44 20 7878 7950

E-pasts: isrc@ifpi.org
<http://www.ifpi.org/isrc/>

9.4. *ISWC*

Starptautiskais skaņdarba standartkods (*ISWC*) (*ISO 15707*) ir sistēma, kas dod iespēju numurēt skaņdarbus. Tam ir liela loma autortiesību pārvaldībā. *ISWC* ievada burts „T”, kam seko deviņi cipari un ko noslēdz kontrolcipars. Skaņdarbam piešķirts *ISWC* saglabājas pasaules līmenī. *ISWC* var piešķirt visu veidu skaņdarbiem, gan publicētiem, gan nepublicētiem, gan tikko radītiem, gan arī jau pastāvošiem darbiem. Tas attiecas arī uz mūzikas aranžējumiem. *ISWC* pārvalda:

CISAC
20/26 Boulevard du Parc
92200 Neuilly-sur-Seine
France
Tālr.: +33 1 55 62 08 50
Fakss: +33 1 55 62 08 60
E-pasts: info@iswc.org

9.5. *ISAN*

Starptautiskos audiovizuālo darbu standartnumurus (*ISAN*) (*ISO 15706*) izmanto visiem audiovizuālajiem darbiem. Ar terminu „audiovizuāls darbs” apzīmē darbu, kas sastāv no animētu attēlu sērijas ar skaņu vai bez tās. Ar *ISAN* identificē darbus, nevis publikācijas vai pārraides, kas ir darbu fiziskās reprezentācijas. *ISAN* dod iespēju visiem tiesību turētājiem (autoriem, izpildītājiem, producentiem) identificēt audiovizuālo darbu.

ISAN pārvalda:

ISAN International Agency
26, rue de Saint Jean
1203 Geneva
Switzerland
Tālr.: +41 22 545 1000
Fakss: +41 22 545 1040
E-pasts: info@isan.org
<http://www.isan.org>

9.6. *DOI*

Digitālo objektu identifikatoru (*DOI*) izveidoja izdevējindustrija elektronisko izdevumu, īpaši tiešsaistes formu, identifikācijai digitālajos tīklos. Kad saturam piešķirts *DOI*, izdevējs var iesaistīties elektroniskajā tirdzniecībā. Tas ļauj efektīvi pārvaldīt digitālo objektu saturu visās tā formās, saista klientus ar satura piegādātājiem, veicina darījumus ar elektroniskajiem resursiem un dod iespēju automātiski pārvaldīt autortiesības visu veidu nesējvidēm.

DOI pārvalda:

International DOI Foundation
5, Linkside Avenue, Oxford OX2 8HY
United Kingdom
Tālrs.: +44 18 6531 4033
Fakss: +44 18 6531 4475
E-pasts: contact@doi.org
<http://www.doi.org>

DOI ir savienojams ar *ISMN*, tas spēj integrēt *ISMN* un citus standarta identifikatorus, ko izmanto izdevējindustrijā.

9.7. *URN*

Vienotie resursu nosaukumi (*URN*) ir konsekventi informācijas resursu identifikatori. Iniciatīvu šajā jomā uzņēmās Interneta tehnoloģiju speciālā komisija (*IETF*), kas 1996. gadā nodibināja *URN* darba grupu.

URN ir virssistēma, kas spēj iekļaut sevī jebkuru identifikācijas sistēmu, *DOI* ieskaitot. Katrs *URN* sastāv no trim daļām: burtkopas „urn:”, vārdtelpas identifikatora (*NID*) un vārdtelpas konkrētās rakstzīmju virknes (*NSS*), kā tas noteikts interneta standartā *RFC 2141*. *NSS* ietver identifikatoru, piemēram, *ISMN*. Vārdtelpas identifikators ir identifikatoru sistēmai paredzēts unikāls, reģistrēts vārds, ko lieto kā *URN*.

Vienotie resursu nosaukumi (*URN*) nodrošinās uzticamus izšķirtspējas pakalpojumus internetā. Būs iespēja izgūt pašu resursu, tā aprakstu vai vienoto resursu vietrāžu (*URL*), pēc kura var atrast dokumentu, sarakstu. No lietotāja viedokļa *URN* būs viegli izmantojams: tā vietā, lai ievadītu vienoto resursu vietrādi (*URL*) pārlūka atrašanās vietas logā, nākotnē lietotāji varēs ievadīt *URN*. Šī pakalpojuma pamatā būs interneta standartpakalpojumi: *HTTP* protokols un domēna nosaukuma pakalpojums (*DNS*).